

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори Донишкадаи
соҳибкорӣ ва хизмат

_____ Д.Б. Қодиров
аз «25» апрели соли 2013

НИЗОМНОМА

дар бораи магистратураи Донишкадаи соҳибкорӣ ва хизмат

1. ҚОИДАҲОИ УМУМӢ

1.1. Низомнома дар бораи магистратураи Донишкадаи соҳибкорӣ ва хизмат (минбаъд - Низомнома) бо Қарори Шӯрои олимони Донишкада аз 25 апрели соли 2013, №9/6.1 дар асоси қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи илм ва сиёсати давлатӣ оид ба илму техника», «Дар бораи маориф», «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ», қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 марти соли 2011, №114 «Дар бораи Стратегияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илм ва технология барои солҳои 2011-2015», Низомномаи магистратура, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2007 №650 тасдиқ гардидааст, Ойинномаи Донишкадаи соҳибкорӣ ва хизмат (ДСХ) ва дигар санадҳои меъерии ҳуқуқӣ дар соҳаи илм ва маориф бо мақсади ворид шудан ба фазои ягонаи таҳсилоти ҷаҳонӣ таҳия ва тасдиқ шудааст.

1.2. Магистратураи ДСХ зинаи таҳсилоти олии касбӣ буда, мақсади он таъмини соҳаҳои мухталифи иқтисодии миллий ва системаи илму маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мутахассисони баландихтисос ва кадрҳои илмию педагогӣ мебошад. Таъсиси магистратура таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистонро бо стандарти байналмилалӣ таҳсилот наздик намуда, барои мувофиқати дипломҳо шароити зарурӣ муҳайё месозад.

1.3. Магистратура бо қарори Шӯрои илмии ДСХ ва фармоиши Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон кушода мешавад.

1.4. Мӯҳлати таҳсил дар шакли рӯзонаи магистратура ду сол ва дар шакли ғоибона се сол мебошад.

1.5. Таҳсил дар магистратура дар шаклҳои рӯзона ва ғоибона сурат мегирад. Тартиби қабул ба магистратура ва шакли таҳсил (рӯзона, ғоибона, шартномавӣ) мувофиқи низомномаи мазкур ва шартномаи тарафайн, инчунин сметаи хароҷоти тасдиқшуда муайян карда мешавад.

1.6. Шахсони дорои таҳсилоти олии касбӣ метавонанд дар равия ва ихтисоси ба дипломашон мувофиқ дар магистратура таҳсил намоянд..

1.7. Дар магистратура тайёр кардани кадрҳо тибқи иҷозатнома барои пешбурди фаъолияти таълимӣ аз рӯи номгӯи равия ва ихтисосҳои амалкунанда (феҳрасти ихтисосҳо) сурат мегирад.

2. ҚАБУЛ БА МАГИСТРАТУРА

2.1. Ба магистратура шахсоне, ки дипломи зинаи бакалавр ва ё мутахассисдоранд, қабул карда мешаванд. Довталабон аз рӯи тахассуси интихобнамудаашон реферат пешниҳод намуда, ба тариқи сӯҳбат аз озмун мегузаранд.

Барои шахсоне, ки дипломҳои онҳо ба равияи интихобнамудаашон мувофиқат намекунад, аз рӯи талаботи муайяннамудаи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба таҳсил дар магистратура имтиҳонҳои ҳатмӣ муқаррар карда мешавад.

2.2. Агар дохилшавии довталаб ба магистратура ба вақти мактаби олиро хатм кардани ӯ рост ояд, ба сифати имтиҳони дохилшавӣ натиҷаи имтиҳони ҷамъбастии хатми муассисаи олии таълимӣ аз рӯи ихтисос ба ҳисоб гирифта мешавад (ба шарте, ки баҳои имтиҳони ҷамъбастии ихтисос аз баҳои "хуб" паст набояд). Агар дохилшавӣ ба магистратура пас аз як соли хатм сурат гирад, новобаста аз доштани дипломи аъло довталабон имтиҳон месупоранд.

Ба магистратура то 20 % хатмкунандагони Донишкада, инчунин хатмкардагони дигар муассисаҳои таҳсилоти олии тавсия шудаанд, қабул карда мешаванд.

2.3. Аз рӯи натиҷаи сӯҳбат ва имтиҳони дохилшавӣ ба довталаб баҳо дода мешавад. Холи миёна аз рӯи замимаи дипломи таҳсилоти олии муқаррар карда мешавад. Низомии баҳодиҳиро Комиссияи қабул аз рӯи пешниҳоди факултетҳои марбута муқаррар менамояд.

2.4. Шахсоне, ки ба магистратура дохил мешаванд, ҳуҷҷатҳои зеринро пешниҳод менамоянд:

- аризаи шахсӣ ба номи ректор бо нишон додани равияи магистратура ва ихтисоси он;
- дипломи таҳсилоти олии касбӣ ва замимаи он;
- маълумотномаи тибби 086 У;
- 6 (шаш) дона расми андозаи 3x4;
- шиноснома;
- билет ва ё шаҳодатномаи ҳурбӣ»
- тавсияномаи Комиссияи аттестатсионии давлатӣ барои дохилшавӣ ба магистратура;
- нусхаи дафтарчаи меҳнатӣ (барои онҳое, ки собиқаи меҳнатӣ доранд);
- дигар ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи пешрафти корҳои илмӣ, таълимию методӣ, донишҷӯи забонҳои хориҷӣ, малакаи кор дар компютер, нусхаи мақолаҳои илмӣ ва ғайра.

3. ТАШКИЛИ ҶАРАЁНИ ТАЪЛИМ ДАР МАГИСТРАТУРА

3.1. Таҳсил дар магистратура аз 1 сентябр тибқи қадвали тасдиқгардида оғоз мегардад, ки дар он равияи магистратура, ихтисос ва роҳбари илмӣ тасдиқгардида нишон дода мешавад.

3.2. Таҳсил дар магистратура дар асоси нақшаи таълимии таҳиянамудаи ДСХ, ки мутобиқи Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиб дода шуда, аз тарафи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст ва ҳамчунин нақшаи инфиродии магистрант ба роҳ монда мешавад.

3.3. Сарбории ниҳони аудитории магистр дар шӯъбаи рӯзона дар як ҳафта 14 соатро ташкил медиҳад. Барои назорати иҷрои нақшаи инфиродӣ аттестатсияи чорӣ аз рӯи ҳамаи ҷанҳон дар шакли имтиҳон, санчиш, рейтинг, санчиши тафриқавӣ ва тест пешбинӣ карда мешавад. Миқдори умумии имтиҳон дар давраи таҳсил новобаста ба барномаи интихобнамуда на камтар аз 6 муқаррар карда мешавад.

3.4. Таҳсили магистрант дар магистратура мувофиқи нақшаи кори инфиродӣ, ки дар асоси нақша ва барномаи таълимии магистратура таҳия шудааст, ташкил карда мешавад. Нақшаи кори инфиродии магистрант аз рӯи нақшаи намунавӣ аз тарафи роҳбари илмии магистрант бо иштироки роҳбари магистратура ва мудири кафедраи марбут таҳия шуда, бо қарори кафедра тасдиқ ва дар кафедра муҳокима мегардад.

3.5. Нақшаи кори инфиродии магистрантро шӯъбаи таълими ДСХ тасдиқ карда, он дар кафедраи магистратура (асл) ва нусхаи он дар дасти магистрант нигоҳ дошта мешавад.

3.6. Нақшаи инфиродӣ мазмун ва ҳаҷми машғулиятҳоро барои тайёр кардани магистрант бо назардошти таҳассуси касбӣ ва илмии он муайян менамояд. Қисми таълимии нақшаи инфиродӣ номгӯи пурраи фанҳои таълимии тамоми силсилаҳоро бо нишон додани соатҳои умумӣ барои ҳар як фан, миқдори соатҳои аудиторӣ ва ҳамчунин намуд ва мӯҳлатҳои аттестатсияи фосилавиро дар бар мегирад. Номгӯи фанҳои равия бояд ба нақшаи магистратура пурра мувофиқат кунад.

3.7. Машғулиятҳои таълимӣ аз тарафи шӯъбаҳо ва кафедраҳои заминавӣ, ки барои таълим масъуланд, гузаронида мешаванд. Барои ташкили таълим шаклҳои зерини машғулиятҳо истифода бурда мешаванд:

- машғулият дар шӯъбаҳои магистратура ва омӯзиши фанҳое, ки барои ҳамаи ихтисосҳо ҳатмианд;
- машғулият дар бахшҳо аз рӯи самтҳо барои омӯзиши фанҳое, ки танҳо барои магистрантҳои ҳамин равия ҳатмианд;
- машғулияти инфиродӣ бо магистрант, омӯзиши мустақилонаи фанҳои таълимӣ ва асарҳои илмӣ.

4. РОҲБАРИИ КОРИ МАГИСТРАНТ

4.1. Роҳбарии илмиро роҳбари магистратура амалӣ менамояд. Ӯ роҳбарии қисми умумии таълимӣ ва илмии барномаи магистратураро таъмин менамояд ва иҷрои нақшаи таълимии инфиродии магистрантҳоро назорат мекунад. Роҳбари барномаи магистратура бояд профессори штатӣ, доктори илми соҳаи марбут бошад. Тибқи қарори Шӯрои илмии донишгоҳи заминавӣ роҳбарии барномаи магистратураро метавонад дотсент ё доктори илми PhD (аз рӯи ихтисос), ки таҷрибаи кори на камтар аз 5 сола дорад, ба уҳда гирад.

4.2. Роҳбарии бевоситаи барномаи магистрантро роҳбари илмӣ амалӣ мегардонад ва дар таҳияи нақшаи инфиродии таълимии магистрант иштирок намуда, назорат ва иҷрои онро таъмин месозад.

Роҳбари илмӣ бо пешниҳод ва қарори кафедра дар Шӯрои илмии факултет аз ҷумлаи мутахассисони баландихтисос, ки аз рӯи мавзӯи барномаи магистратура тадқиқоти илмӣ мебарад ва чун қоида дар муассисаи таълимӣ фаъолият менамояд, таъин карда мешавад.

Шумораи рисолаҳои магистрант, ки таҳти роҳбарии як омӯзгор иҷро мешаванд ба тариқи зайл муайян карда мешавад:

- номзади илм, саромӯзгор; номзади илм дотсент то 3 нафар;
- доктори илм, профессор то 4 нафар;
- мудири кафедра, профессор то 3 нафар;

- мудири кафедра, дотсент 2 нафар;
- саромӯзгор, номзади илм, дотсент – то 2 нафар.

4.3. Роҳбари илми корҳои омодагиро зери назорати умумии мудири кафедра ва роҳбари магистратура ба роҳ мемонад ва аз натиҷаи корҳои ба сомон расонидашуда ҳар се моҳ як маротиба ба кафедра ва роҳбари шӯбаи магистратураи ДСХ ҳисобот пешниҳод менамояд.

5. ТАЛАБОТИ УМУМӢ БА БАРНОМАИ МАГИСТРАТУРА

5.1. Барномаи таълимии магистрант аз ду қисми таркибӣ - таҳсилотӣ ва тадқиқотӣ иборат мебошад.

5.2. Қисми таълимии барномаи магистратура силсилаи фанҳои равиявӣ ва фанҳои ихтисосиро дар бар мегирад. Силсилаи фанҳои равиявӣ аз қисмати фанҳои ихтисосӣ ва фанҳои интиҳобӣ иборат мебошад. Силсилаи фанҳои махсус аз фанҳои махсуси барномаи оmodасозии магистр (аз рӯи равияи додашуда) ва барномаи мушаххаси магистратура, ки барои амалӣ намудани он талаботи махсус пешбинӣ шудааст, иборат аст. Таркиб ва мазмуни силсилаи фанҳои махсус аз рӯи талаботи таҳассуси магистрант ҳангоми амалисозии барномаи мушаххаси магистратура муайян мегардад.

5.3. Қисми илмию тадқиқотии барномаи магиструра аз қисми илмию тадқиқотӣ ва методӣ иборат мебошад, ки барои оmodасозии рисолаи магистрант истифода мешавад.

5.4. Барномаҳои илмию тадқиқотӣ бо назардошти хусусиятҳои ҳоси барномаи мушаххаси магистратура таҳия карда мешавад. Талабот ба қисми илмию тадқиқотии барномаи магистратура бояд ба Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ мувофиқат кунад. Мазмуни қисми илмию тадқиқотӣ дар нақшаи қисми инфиродии магистрант дарҷ мегардад.

5.5. Нақшаи таълимии магистратура иборат аст, аз:

- фанҳо аз рӯи равияҳои махсусгардонидашудаи тайёр кардани магистрҳо;
- фанҳои махсуси тайёр кардани магистрҳо;
- қисми илмию тадқиқотӣ ва илмию омӯзгорӣи магистрант;
- аттестатсияи ҷамъбастии давлатии магистрант.

5.6. Сохтор ва ташкили ҷараёни тайёр намудани магистрҳо тавассути нақшаҳои таълимӣ аз рӯи барномаҳои магистрӣ ва нақшаҳои қисми инфиродии магистрантҳо ба тартиб дароварда мешавад.

6. ТАҶРИБАОМУӢЗИИ ИЛМИЮ ТАДҚИҚОТӢ (ИСТЕҲСОЛӢ)

7.1. Таҷрибаомӯзии илмию тадқиқотӣ (истеҳсолӣ) ҳангоми таҳсил дар магистратура ба роҳ монда шуда, ҳар сол 8 ҳафтаи таълимиро дар ҳаҷми 112 соат фаро мегирад.

7.2. Таҷрибаомӯзии омӯзгорӣи дохили муассисаи таҳсилоти олии бояд на камтар аз 60 соат машғулиятро бо донишҷӯёне, ки дар бакалавриат таҳсил менамоянд, дар бар гирад. Таҷрибаомӯзӣ мувофиқи нақшаи инфиродии магистрант дар ҷараёни соли таҳсил гузаронида мешавад.

7.3. Ба таҷрибаомӯзии омӯзгорӣ роҳбари илмӣ сарварӣ намуда, ҳуҷҷатҳои таҷрибаомӯзӣ дар кафедраи таҳассусӣ нигоҳ дошта мешавад.

7.4. Роҳбари таҷрибаомӯзии илмӣ-тадқиқотӣ (истехмосолӣ)-и магистр дар муддати 10 рӯзи анҷомёбии таҷрибаомӯзӣ ба ба шӯҳбаи магистратураи ДСХ хисоботи хаттӣ пешниҳод менамояд.

8. ВАЗИФА ВА ҶАВДАДОРИҶОИ МАГИСТР

8.1. Магистр бояд:

- муҳимтарин ғояҳои таърихи фалсафаи ҷаҳониरो донанд;
- роҷеъ ба пайдоиш, сарчашма ва самти ташаккули фарҳангу тамаддуни муосир маълумот дошта бошад;
- тамоюли муҳими ташаккули ҷомеа ва соҳаи асосии муносибатҳои ҷамъиятӣ аз ҷумла сиёсат ва фарҳангро аз худ намояд;
- оид ба таърих ва тамоюли ташаккули ихтисоси худ маълумот дошта бошад;
- вобаста ба ихтисос малакаи такмилёфтаи муносибати шахсӣ, роҳбарӣ ва истеъдоди гуфтугӯиро дошта бошад;
- тағйир додани сохтори мазмуну ҷараёни таълим, наздик шудан ба пешрафти назарияи илмӣ, таҷриба ба назария, системаи дониш, ҷанбаи илмию методӣ, ҷаҳонбинии илмӣ ва гузаштан ба системаи нави дидактикиро дарк намояд;
- Ҷумҳурии Тоҷикистон - Ватани азизи худро дӯст дорад;
- раҳбарии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро эҳтиром намояд;
- забони давлатӣ - забони адабии тоҷикиро донанд, пок нигоҳ дорад ва баҳри рушду нумӯи он кӯшиш намояд;
- на камтар аз ду забони байналмилалиро аз бар намуда, бо яке аз онҳо мақола ва тадқиқоти илмӣ навишта тавонад ва андешаашро хаттӣ шифохӣ дар сатҳи соҳибзабон ифода намояд.
- таъриху фарҳанги халқи тоҷикро омӯзад ва ба ҳаводиси он баҳои дуруст дода тавонад;
- миллати худро дӯст дорад, баҳри ваҳдат, якпорчагӣ ва осудагии кишвари худ кӯшиш ба харҷ диҳад ва миллатҳои дигарро эҳтиром намояд;
- қомеъҳои илму техникаи замони муосир ва технологияи иттилоотиро аз бар намуда, барои такмили пешрафти илму техника кӯшиш намояд;
- бояд бо компютер ва интернет кор карда тавонад.

9. ВАЗИФАҶОИ МАНСАБИИ МАГИСТР

9.1. Магистр дар соҳаи илм: зери роҳбарии иҷрокунандаи масъул (роҳбар) тадқиқоти илмӣ-амалиро оид ба фаслҳои (даврҳо, супоришҳо) мавзӯӣ мутобиқан ба методикаи муқарраршуда ба сомон мерасонад. Дар гузаронидани таҷрибаҳо ширкат меварзад, назорат ва санҷишҳо гузаронида, дар асоси онҳо хулосаҳо медиҳад. Дар тадқиқотҳои илмию худ аз муваффақиятҳои навини илм ва техникаи ватанӣ ва ҷаҳонӣ истифода менамояд. Дар қори амалан қорӣ намудани натиҷаҳои тадқиқот ва қори конференсияҳо ва семинарҳо, қоғози қорҳои илмӣ иштирок мекунад.

9.2. Магистр дар соҳаи истеҳсолот: фаъолияти худро дар асоси истифодаи васеи техника ва технологияи навтарин, шаклҳои пешқадами идорақунӣ ва ташкили меҳнат, меъёрҳои дар қорҷӯбаи илман асоснокшудаи маблағгузорӣ ва сарфи меҳнат, омӯзиши талаботи бозор ва таҷрибаи пешқадам (ватаниву қоричӣ) ба роҳ менамояд. Дастовардҳои иқтисодӣ ватанӣ ва қоричиро омӯхта, ҳамаи восита ва имқониятҳои қори баланд бардоштани қорачаи таҷҳизонии техникаи истеҳсолот

ва сифати маҳсулот (хизматрасонӣ), самаранокии истехсолот, окилона истифода бурдани захираҳои истехсолӣ истифода мекунад.

9.3. Магистр дар соҳаҳои иҷтимоӣ: дар корҳои истифодаи технологияи нави иттилоотӣ иштирок менамояд, корхона ва кормандони алоҳидаи онро бо ахбори тоза, дастовардҳои ватанӣ хориҷии илмӣ, техникӣ, иқтисодӣ ва таҷрибаи пешқадами истехсолӣ таъмин мекунад, бо мақсади баланд бардоштани донишҳои илмӣ-техникии кормандон, созмон додани фазои хуби иттилоотии корхона семинарҳо ва конференсияҳо созмон медиҳад, ба ҷопи корҳои илмӣ мусоидат менамояд. Магистр дар қорӣ чорӣ намудани воситаҳои технологияи компютерҳо дар фаъолияти хадамоти сотсиологӣ ва пурқувват гардонидани пояи иттилоотии он фаъолон ширкат меварзад. Тарзу усулҳои фаъолияти омӯзгориро васеъ истифода мекунанд.

10. ТАҲИЯИ РИСОЛАИ МАГИСТРӢ

10.1. Таҳияи рисолаи магистрӣ дар тӯли тамоми давраи таҳсил дар магистратура идома меёбад. Тибқи нақшаи инфиродӣ ва мӯҳлатҳои дар он муқарраргардида магистрант бояд оид ба рафти иҷроӣ қор дар назди роҳбари илмӣ, роҳбари магистратура ва кафедраи марбут ҳисобот диҳад.

Рисолаи магистрӣ дар охири семестри хотимаӣ дар ҷаласаи Комиссияи аттестатсионии давлатӣ (КАД) дифоъ карда мешавад.

10.2. Шахсон, ки магистратураро бо дипломи аъло хатм мекунанд, дар асоси қарори комиссияи давлатии аттестатсионӣ ба аспирантура ва барои ба даст овардани дараҷаи илмии доктор (PhD) тавсия карда мешаванд.

11. АТТЕСТАТСИЯИ ЧАМЪБАСТӢ ДАР МАГИСТРАТУРА

11.1. Марҳилаи хотимаии таҳсил дар магистратура аттестатсияи ҷамъбастии давлатӣ мебошад, ки аз ҳимояи рисолаи магистрӣ ва супоридани имтиҳони давлатӣ иборат аст.

11.2. Аттестатсияи ҷамъбастии давлатӣ аз рӯи барномаи магистрӣ мувофиқи талаботи Комиссияи аттестатсияи давлатии хатмкунандагони ДСХ гузаронида мешавад.

11.3. Рисолаи магистрӣ бевосита дар кафедра таҳти роҳбарии роҳбари илмии магистрант иҷро карда мешавад. Агар рисола характери байнифаннӣ дошта бошад, ба кафедраи марбут ҳуқуқ дода мешавад, ки аз рӯи бобҳои алоҳидаи рисола (дар доираи соатҳои, ки барои роҳбарии рисолаи магистрӣ ҷудо шудааст) мушовирони илмиро ҷалб намояд.

11.4. Ба хатмкунандае, ки имтиҳони магистратура аз ҳамаи фанҳои барномаи таълимӣ бо баҳои "аъло" (на кам аз 75%), аз фанҳои дигар бошад, бо баҳои "хуб" ва ҳамаи намудҳои санҷиши ҷамъбастии аттестатсиониро бо баҳои "аъло" тамом кардааст, "Дипломи аъло" дода мешавад.

11.5. Ҳангоми таҳсил дар магистратура магистрантҳо ҳуқуқ доранд, ки имтиҳонҳои номзадиро супоранд.

11.6. Ба шахсон, ки нақшаи инфиродиашонро аз рӯи барномаи таҳсилоти магистр пурра иҷро намуда, рисолаи магистриро бомуваффақият ҳимоя карда имтиҳони хатмкуниро супоридаанд, дараҷаи таҳассусии «Магистр» дода мешавад.

Намунаи давлатии дипломи магистр аз тарафи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва тасдиқ карда мешавад.

11.7. Ба хатмкардагонии магистратура замимаи диплом бо нишон додани мавзӯи рисолаи магистрӣ дода мешавад. Дар тарафи дигари замимаи дипломи магистр фанҳои дар давоми ду сол омӯхташуда дарҷ карда мешавад.